

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 16.3.2007
Sayı: 459

2/982
30921-69234

T.B.M.M. BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon		Plan ve Bütçe		
Esas Komisyon		M.Ü. Eğitim, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu		
Tarih:		23.3.2007		
No:		2/982		
Adı	Soyadı	D.Ş.	G.Ş.	Ö.Ş.
M.Ü.	A.Ö.	D.Ş.	G.Ş.	Ö.Ş.
BAŞKAN				

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

2876 Sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi ve Gerekçesi ilişik olarak sunulmaktadır.

Gereğini dileriz.

Saygılarımızla.

1) Önder SAY
Ankara Milletvekili

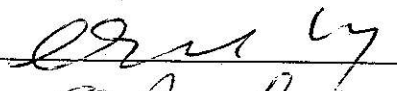
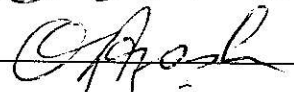
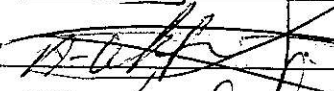
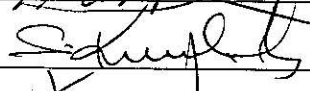
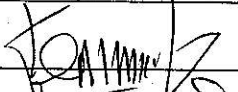
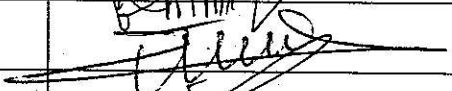
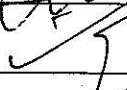
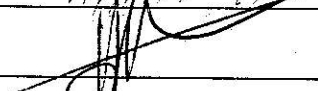
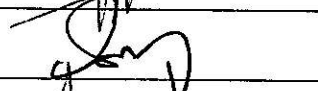
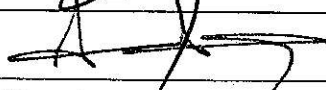
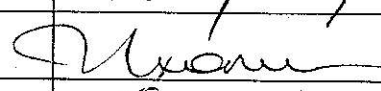
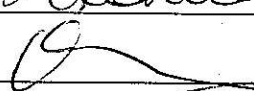
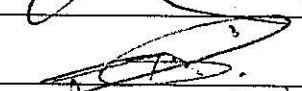
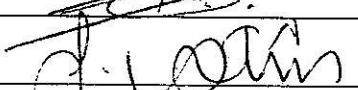
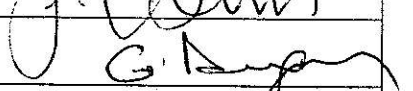
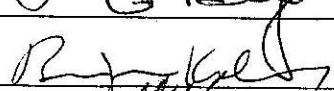
2) Mustafa GAZALCI
Denizli Milletvekili

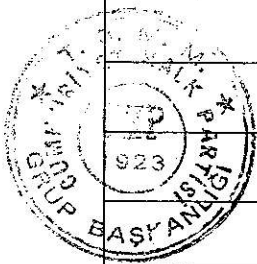
Mehmet KARTAL
UAW MU

M. Ziya Yeriök
Adana M.
Hakkı Ülkü
12 Mir M.
Feridon Ayvazgılı
Gorum M.

Harun AKIN
Zonguldak M.

Edmar KATA
Feridon BALOGLU
Antalya M.
Mustafa Engin
Bursa M.

ADI VE SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZASI
Orhan Eraslan	Niğde	
Çay Arslan	Ankara	
Nurettin Sözen	Sivas	
SİDİKA SARIBEKİR	İSTANBUL	
Ali AKIAL	MERİN	
Mehmet KÜÇÜKÇİ	BURSA	
Kemal Kılıçdaroğlu	İSTANBUL	
Dr. Muharrem Toprak	İZMİR	
M. Mesut ÖZKAN	Aydın	
Fehal Karademinir	İZMİR	
TUNCAY ERCEKE	Antalya	
Hüseyin Ekmekçi	ANTALYA	
Ömer Özcan	Antalya	
Zehra Alınar	Ankara	
Ali Kaman	Antalya	
Oğuz Cengiz	Aydın	
Orhan Ziya Dören	Tokat	
Fahrettin İSTİV	Muğla	
Gökhan DURGUN	Hatay	
Birgen Keleş	İSTANBUL	
Mustafa Yılmaz	G. Antep	

GENEL GEREKÇE

Türk Dil ve Türk Tarih Kurumları, Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk'ün öncülüğü ve yol göstericiliği ile kurulmuş iki dernektir. Bu dernekler Cumhuriyetin çağdaş kültür gelişmesini topluma benimsetmek ve bir bütün-oluşturan devrimin halka mal edilmesini sağlamak amacıyla kurulmuşlardır. Bu kurumlar Cumhuriyetin ulusal bir devlet olarak gelişip güçlenmesinde toplumun çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarılması ereğine yönelen bilim ve kültür kuruluşlarıdır. Türk Dili ve Türk Tarihi Tetkik Cemiyetleri olarak başlayan derneklerin amacı dili ve tarihi salt bilimsel ve akademik inceleme ve araştırma konusu yapmak değildir. Dile (özellikle) dinamik bir toplumsal kurum olarak, devrimci bir nitelik verilmiştir. Bu amaçla devletin resmi ideolojisini saptayacak bir akademi değil; dili ve tarihi devrimci bir anlayışla öncülük edip, bütünleşerek geliştirecek bir dernek yapısı yeğlenmiştir.

Yüce Atatürk, kurulmasını sağladığı bu iki derneğin çalışmalarını ve gelişmesini yaşamı boyunca izlemiştir. Ölümünden sonra da, geleceğe yönelik bir güvence sağlamak amacıyla vasiyetnamesinde bu iki derneğe önemli bir gelir bırakmıştır. Atatürk'ün 5 Eylül 1938 günü Dolmabahçe'de düzenlediği ve İstanbul 6. Noteri İsmail Kunter'e teslim ettiği vasiyetnamesinde bu irade açıkça belli edilmiştir.

Türk Tarih Kurumu ile Türk Dil Kurumu, manevi kurucuları Atatürk'ün verdiği görevi yarım yüzyıl süreyle, başarıyla yürütmüşlerdir. Yayınları ve bilimsel çalışmaları ile üretken ve verimli kurumlar olarak seçkinleşmişlerdir. Bu kurumların çalışmalarını beğenmeyenler olabilir. Eleştiriler kurumların amaçlarından saptığı anlamına gelmez. Kaldı ki, böyle bir yargının tartışılabilir olması, bu iki derneğin varlığına son vermek, mallarına el koymak hakkını hiçbir makama ve kuruluşa vermez. Bir hukuk devletinde ister gerçek, isterse tüzel olsun kişilerin varlıkları ve malları hukukun güvencesi altındadır. Özel hukuk tüzel kişisi olan demeklerin kapatılmasına ve feshine verme yetkisi, derneğin kendi karar organı dışında ancak ve yalnızca yargının görevidir. Bir derneği kapatıp, onun mallarına el koymak, miras ve mülkiyet haklarını yadsımak bir hukuk devletinde düşünülemez.

Bir geçiş döneminde, olağanüstü koşullarda yapılan bir yasama işlemi beyle bir davranışa geçerlik ve haklılık veremez. Dönemin olağanüstü koşulları kalktıktan sonra bu iki derneğe yöneltilen hukuk dışı işlemin düzeltilmesi gerekmektedir. Bu, hukuka bağlılığın ve hukuk devleti olmanın zorunlu bir sonucudur. Yanlışların düzeltilmesi kamu vicdanını rahatlatır.

Böyle bir yasa teklifi 1982 Anayasasında yer alan 134 üncü maddeye de uygundur. Çünkü anılan maddede "Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu için Atatürk'ün vasiyetnamesinde belirtilen mali menfaatler saklı olup, kendilerine tahsis edilir" hükmü vardır. Anayasadaki bu kuralın yürürlüğe girdiği Kasım 1982 tarihinde sözü edilen Türk Dil Kurumu 12 Temmuz 1932 tarihinde; Türk Tarih Kurumu ise 15 Nisan 1931 tarihinde kurulmuş olan derneklerdir. Bu haliyle, iki derneğin Atatürk'ün mirasçısı olarak hakları genel hukuk ilkelerinin yanı sıra 1982 Anayasası ile de tanınmış bulunmaktadır. 2876 sayılı Yasa sonradan yürürlüğe girmiştir. Bu yasa ile oluşturulan ve adına Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu denilen ve Yüksek Kuruma bağlı, tüzel kişiliği olan birer birim oluşturulan iki kurumun Atatürk'ün kurucusu bulunduğu özel hukuk hükümlerine göre kurulmuş olan derneklerin yerine geçmiş sayılması hukuken yanlıştır. Hele derneklerin mallarının bu iki yeni kuruma verilmek için ellerinden alınması kabul edilemez. Bu 1982

Anayasası'nın 134. maddesine de aykırıdır. Ne var ki, o tarihte bu yasanın Anayasaya aykırılığı için yargı yolu da kapalı tutulmuştur.

2876 sayılı Yasa ile kurulan Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'na bağlı olan Türk Dil Kurumu da, Türk Tarih Kurumu da yaklaşık yirmi dört yıllık süre içinde görevlerini yapabilmiş sayılamazlar. Yüce Atatürk'ün "Ülkesini, yüksek istiklalini korumasını bilen Türk milleti dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır" diyerek Türkçenin gelişmesi ve öz varlığını geliştirmesi için böyle bir dernek kurduğunu belirtmiştir. Dil ve kültürce bağımsızlık, ulusal bağımsızlığın bir boyutudur. Bilimin ve düşüncenin hızla gelişmekte olduğu çağımızda, yeni gelişmelerin ürünü olan yeni terimler ve yeni sözcükler doğmaktadır. Terim ve sözcük türetme çalışmaları bunların Türkçe karşılıklarını dile kazandırmak içindir. Yoksa dil, yabancı dillerin boyunduruğuna girer.

Atatürk'ün kurduğu Türk Dil Kurumu'nun verimli çalışması 1983'ten bu yana durma derecesinde yavaşlamıştır. Kişisel çabalar dışında kurumsal bir verim sağlanmamıştır. 1983'ten bu yana, yeni Kurum ancak eski yapıtları yeniden bastırarak; en çok da bunları geriye dönüş özlemi ve amacıyla gözden geçirerek yeni basılar hazırlamıştır. Ne var ki, amacımız bu kurumları eleştirmek değil; bir hukuk yanlışını düzeltmektir.

Bu teklifte Atatürk'ün kuruluşuna öncülük ettiği iki dernek olan Türk Dil ve Türk Tarih Kurumlarının öz benliklerine ve varlıklarına kavuşmaları sağlanmaktadır. Böylece demokratik bir hukuk devleti olmanın gereği yerine getirilirken; Yüce Atatürk'ün ölümünden önceki son isteklerini saptayan vasiyeti de korunmuş olmaktadır. Bu bizim Cumhuriyetin kurucusuna olan saygımızın ve bağlılığımızın bir gereğidir. 2876 sayılı Yasa ile oluşturulan ve iki kamu tüzel kişiliği durumuna gelen Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu'nun ise varlıklarına son verilmektedir.

Yargı kararları da, 2876 sayılı Yasa'nın Atatürk'ün vasiyetnamesinde beliren iradeye ters olduğunu kabul etmektedir. Ancak bu iradeye gereken önemi vermenin ve değerlendirmenin yasa koyucunun görevi olduğunu belirtmektedir. (Ankara Asliye Birinci Hukuk Mahkemesinin 1993/544-724 sayılı 3.11.1993 günlü kararı ve bu kararın onanmasına ilişkin Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 20.09.1994 günlü 1994/17457339 sayılı kararı)

Teklif, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nun varlığını korumaktadır. Yeniden varlığa ve işlerliğe kavuşan iki derneğin hukuki durumları belirlenip, saptanmakta ve Yüksek Kurum'la ilişkileri de sağlanmaktadır. Bu ilişki idari Vesayeti kapsamamakta, daha çok bilimsel ve kültürel işbirliği ve eşgüdümü içermektedir. Bağımsız kuruluşlar olan Türk Dil ve Türk Tarih Kurumları kendi tüzüklerine göre yönetileceklerdir. Yetkili organlarınca seçilen temsilci ve yöneticileri Yüksek Kurum'un çalışmalarına yasanın öngördüğü biçimde katılacaktır.

MADDELERİN GEREKÇESİ

Madde 1- Yasanın 35. maddesi değiştirilmektedir. Bu maddeyle 2876 sayılı Yasayla varlığına son verilen ve mallarına el konulan Türk Dil Kurumu'nun yaşama dönmesi ve yeniden kurulması sağlanmaktadır. Kurum, eskiden olduğu gibi Türk Medeni Kanununa ve Dernekler Kanununa göre bir özel hukuk tüzel kişisi olarak çalışacaktır. Kamu yararına çalışan bir dernek olarak varlığını ve etkinliğini sürdürecektir. Kurumun amacı, Üyeleri, örgütlenmesi ve işleyişi ile bütçesi kendi tüzüğüne tabi olacaktır. Tüzük kurumun genel kurulu (kurultayı)na kabul olunacaktır.

Madde 2- Yasanın 53. maddesi değiştirilmektedir. Bu maddeyle 2876 sayılı Yasayla varlığına son verilen ve mallarına el konulan Türk Tarih Kurumu Türk Medeni Kanunu' ve Dernekler Kanunu'na tabi bir özel hukuk tüzel kişisi olarak yeniden kurulmaktadır. Daha doğrusu Yaşama döndürülmektedir. Kurum bir özel hukuk tüzel kişisidir. Kurumun amacı, üyeleri, örgütlenmesi, işleyişi bütçesi kendi tüzüğüne tabi olacaktır. Tüzük Kurumun genel kurulu (kurultayı)na kabul olunacaktır.

Madde 3- Yasanın 36'dan 52'ye kadar ve 54'den 71'e kadar olan maddeleri yürürlükten kaldırılmaktadır. Böylece Yüksek Kurum'a bağlı birer birim olarak kurulmuş olan ve Türk Tarih Kurulu ile Türk Dil Kurumu'nun adlarını alan kuruluşların varlıkları sona ermektedir. Bu kurumlar kalktıktan sonra yeniden dernek olarak yaşama döndürülen ve Atatürk'ün öncülüğünde kurulmuş olan Türk Tarih Kurulu ile Türk Dil Kurumu, yasanın öngördüğü biçimde Yüksek Kurumla ilintilenmiş olacaktır. Ancak bu ilişki idari vesayeti kapsamamakta olup bilimsel ve kültürel niteliktedir. Genel gerekçede de belirtildiği gibi her iki kurum da kendi tüzüklerine göre çalışan bağımsız tüzel kişiliklerdir.

Geçici Madde 1- Bu madde geçiş döneminde yapılacak işlemleri düzenlemektedir. 11 Ağustos 1983 tarihinde varlıklarına son verilip mallarına el konulan Türk Dil Kurumunun yüksek karar organı olan kurultayının toplanması için gerekli işlemler ve yöntemler belirlenmektedir. Bu konuda görev Ankara Sulh Hukuk Hakimliğine verilmektedir.

Geçici Madde 2- Bu madde Türk Tarih Kurumu'nun mallarının dönmesini sağlamak için düzenlenmiştir. İşlemler vergi, resim ve harçtan bağışık tutulmaktadır. İlgili ve görevli kamu kurumları ile, resmi daire ve Özel kuruluşlar ayrıca hükme ve başvuruya gerek olmadan intikal (geçirme) işlemlerini yapacaklardır.

Geçici Madde 3- Bu madde Türk Tarih Kurumu'nun kurultayına giden geçiş dönemi işlemlerini düzenlemektedir. Toplantıya kimlerin katılacağı, çağrı ve toplantı yöntemiyle ilgili kurallar saptanmaktadır. Yetkili ve görevli yargı organı olarak Ankara Sulh Hukuk Hakimliği belirlenmiştir.

Geçici Madde 4- Geçici 2. maddeye paralel olarak bu maddede Türk Tarih Kurumu'nun malvarlığının geçirilmesi (intikali) hükme bağlanmıştır. Bütün işlemler vergi, resim ve harçtan bağışık tutulmuştur. İlgili ve görevli kamu kuruluşları, resmi daireler ve özel kuruluşlar ayrıca hüküm alınmasına ve başvuruya gerek olmaksızın işlemleri doğrudan yürüteceklerdir.

Geçici Madde 5- Atatürk'ün 5 Eylül 1938 tarihli vasiyetnamesi ile C.H.P.'ye bıraktığı ve gelirlerinin kurumlara verilmesini istediği banka hisse senetlerinin durumu düzenlenmektedir. Atatürk'ün vasiyeti büyük önem ve anlam taşımakta olduğu için madde özellikle de ayrıca düzenlenmiştir.

**2876 SAYILI KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU KANUNU'NUN
BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE VE KALDIRILMASINA İLİŞKİN
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 2876 Sayılı Kanun'un 35. maddesi aşağıdaki biçimde değiştirilmiştir:

Madde 35- Atatürk'ün yol göstericiliğinde 12 Temmuz 1932'de kurulan Türk Dil Kurumu kamu yararına çalışır, devrimci bir bilim derneğidir. Dernek özel hukuk ilkelerine göre kurulmuş olup Türk Medeni Kanunu ile Dernekler Kanunu hükümlerine tabidir.

Türk Dil Kurumu'nun amacı, örgütlenmesi, üyeleri, bütçesi ve yönetimi ile ilgili kurallar Tüzüğü ile düzenlenir.

MADDE 2- 2876 Sayılı Kanunun 53. maddesi aşağıdaki biçimde değiştirilmiştir:

Madde 53- Atatürk'ün yol göstericiliğinde 15 Nisan 1931'de kurulan Türk Tarih Kurumu, kamu yararına çalışır bir bilim derneğidir. Dernek özel hukuk ilkelerine göre kurulmuş olup, Türk Medeni Kanunu ile Dernekler Kanunu hükümlerine tabidir.

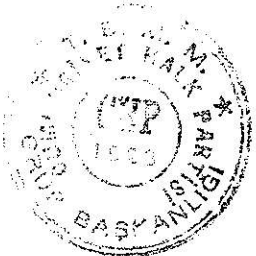
Türk Tarih Kurumu'nun amacı, örgütlenmesi, üyeleri, bütçesi ve yönetimi ile ilgili kurallar Tüzüğü ile düzenlenir.

MADDE 3- 2876 Sayılı Kanunun 36'ncıdan 52'inciye kadar olan maddeleri ile 54'üncüden 71'inciye kadar olan maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1- 2876 Sayılı Kanuna göre yeniden düzenlenerek bağlı bir kuruluş biçiminde Atatürk Kültür, Dil Kurumu'nun kuruluşuna katılmış olan Türk Dil Kurumu'nun 11 Ağustos 1983'ten önce toplanan son kurultayına katılma hakkı olan üyelerinden hayatta kalanları, bu kanunun yürürlüğe girmesini izleyen üç ay içinde Kurum'un Ağustos 1983 ayında yürürlükte bulunan tüzüğüne göre oluşacak kurultayı olarak toplanır. Kurultay, yönetim kurulu, denetçiler ve onur kurulu üyelerini ve yedeklerini seçer.

Kurultayı toplantıya çağırarak, toplantı işlemlerini yürütmek için Kurumun 10 Ağustos 1983 günü görevde bulunan son yürütme kurulu üyelerinden hayatta bulunan birinin Ankara Sulh Hukuk Hakimliğine başvuruda bulunması ile hakim, kurultay üyelerinin ad ve adreslerini kapsayan çizelgeyi hazırlar, kurultayın toplantı günü, yeri ve saatini ve gündemini belirler ve ilgililere duyurur. Toplantı giderleri Yüksek Kurum Başkanlığı'na karşılanır. Çizelge ve diğer bilgi ve belgeler için istem halinde gerekli yardım yapılır.

GEÇİCİ MADDE 2- Türk Dil Kurumu'nun Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'na verilen taşınır ve taşınmaz bütün malları ile malvarlığına dahil her türlü haklar Türk Dil Kurumu'na geri verilir. Kurumun nakitlerine faiz hesaplanarak ödenir. Bu işlemler vergi, resim ve harca tabi değildir. İlgili kamu kuruluşları, resmi daire ve özel kuruluşlar ayrıca hükme gerek kalmaksızın intikal ve devir işlemlerini yaparlar.

GEÇİCİ MADDE 3- 2876 Sayılı Kanuna göre, yeniden düzenlenerek bağlı bir kuruluş biçiminde Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'na katılmış olan Türk Tarih Kurumu'nun 11 Ağustos 1983'ten önce toplanan son kurultayına (genel kurul) katılma hakkı olan üyelerinden hayatta bulunanları, bu kanunun yürürlüğe girmesini izleyen üç ay içinde Kurum'un Ağustos 1983 ayında yürürlükte bulunan tüzüğüne göre oluşacak kurultayı (genel kurul) olarak toplanır. Kurultay yönetim kurulu, denetçiler ve onur kurulu üyeleri ile yedeklerini seçer.

Kurultayı toplantıya çağırarak, toplantı işlemlerini yürütmek için Kurumun 10 Ağustos 1983 günü görevde bulunan son yönetim kurulu üyelerinden birinin Ankara Sulh Hukuk Hakimliğine başvuruda bulunması halinde hakim, kurultay üyelerinin ad ve adreslerini kapsayan çizelgeyi hazırlar, kurultayın toplantı günü, yeri ve saati ile gündemini ilgilere duyurur. Toplantı giderleri Yüksek Kurum Başkanlığınca karşılanır. Çizelgenin hazırlanması ile diğer bilgi ve belgeler için istem halinde her türlü yardım yapılır.

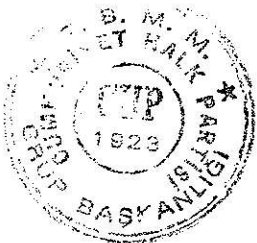
GEÇİCİ MADDE 4- Türk Tarih Kurumu'nun Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'na verilen taşınır ve taşınmaz bütün malları ile malvarlığına dahil her türlü haklar Türk Tarih Kurumu'na geri verilir. Bu işlemler vergi, resim ve harca tabi değildir. İlgili kamu kuruluşları resmi daire ve özel kuruluşlar ayrıca hükme gerek kalmaksızın intikal ve devir işlemlerini yaparlar.

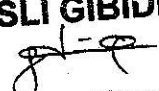
GEÇİCİ MADDE 5- Atatürk'ün 5 Eylül 1938 tarihli vasiyetnamesi ile Cumhuriyet Halk Partisi'ne bıraktığı hisse senetleri vasiyetnamesindeki esaslara göre bu yasayla varlıklarına kavuşan her iki kuruma yarı yarıya ödenir; verilir.

GEÇİCİ MADDE 6- Türk Dil ve Türk Tarih Kurumlarında çalışmakta iken 2876 sayılı Kanunun geçici 4. maddesi uyarınca intibakları yapılarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa uygun biçimde Yüksek Kurum'la ilgilendirilen personelden eski kurumlarına dönmek isteyenlerin bir ay içinde başvuruları halinde işçi olarak hizmet akdi ile çalışmak üzere dönüşleri sağlanır. Bunların ücretlerinin saptanmasında Kurumların Tüzüklerine göre görevli organlar yetkilidir.

MADDE 4- Bu kanun Bakanlar Kurulunca yürütülür.

MADDE 5- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

ASLI GİBİDİR

Gündüz DİNÇER
 Kanunlar ve Kararlar Müdürü